

Mluvnice 3. Ročník

Nějaký papíry z minulého roku, nebo co

Morfologie

Ušetřená stovka ho vytrhla z nejhoršího. Mnohokrát jsem mu domlouval, aby ji požádal o ruku, ale on že ne. Nono, to to tady vypadá. A copak je tohle? Copak jste vážně neměli čas uklidit. Ze všech raněných byl postižen nejvíce. Lukáš byl postižený. Řeky, rozvodněné lify, se všude rozlily a v důsledku nedbale nasypných hráží zničily pole. Dobrovolníci vystačili s málem. Rád bych ti pomohl. Je nutno to udělat.

Stovka - 1; nejhoršího – 1 zpodstatnělé přídavné jméno; Mnohokrát - číslovka ; aby - spojka ; ji - 3; ale - 8; že - 8; ne - 9; Nono - 9; to - 9 to - 3; copak - zájmeno; Copak - 9; vážně – 9 částice vytýkácí; raněných - 1; postižen – součást slovesa = přídavné trpný; postižený - 2; rozvodněné - 2; v důsledku – ve významu předložky, něco jak Kolem; nedbale -příslovce ; s málem – podstatné jméno = zpodstatnělé příslovce; Rád - příslovce; nutno – predikativum = slova, která mají charakter příslovce, a ve větě jsou součástí přísudku, takže je to příslovce

Funkční tvarosloví

Latinsky jak se menuje ženský, střední a tak
Životná shoda – lidičky, koně, rodiče, dny – dni – dnové,
Životnost – orli, koničci, mít konička, mikrobi
Neživotnost – lid, mít koníček, mikroby

Bacily se hemžily; jezdci se pohybovaly; nosiči nebyli; sněhuláci stáli; lidičky se seběhli; dny utíkali; tisíce se sešly;

Číslo a rod:

Nosí je na ramenou. Tak, panstvo, končíme. Kalhoty, tepláky, plavky, šortky. Kdy pojedíš do Olomouce. Otravný hmyz. Nálety sarančat.

Dříví, noviny, pivo, žito, hmyz, hradčany, vánoce, čechy, tepláky, mouka

Procvičování podstatných jmen

- Podívala se na mně. – do množného čísla – to její krásné zelené očičko
 - o Jejím krásným zeleným očkům.
- Těmto . – oko – přiháčkují ještě 2 sloupky. - okům
- Prostrčil ruce – oko – drátěného pletiva - oky
- Setkání s chovateli – koně – Manželé Zapletalovi – Koní/koňů Manžely Zapletalovými.
- Doneste to ke -den- 25.6. - dni
- Ve sklepě se to hemží – myši. - myšmi
- Neznám všechny pražské – čtvrtě. – čtvrtě/čtvrtě.
- Bez černé – nit- nic neopravím. – nitě/niti
- Náklad převážely několika – lodě. – lodmi/loděmi
- Ve vašich slohových – práce – bylo mnoho chyb. - pracích
- Já se v těch – mast – nevyznám. – mastech/mastích
- Věřím – žurnalista Moravec. – žurnalistovi Moravcovi
- Zavolám to – doktor Žemlička – doktoru Žemličkovi
- Viděl jsi pořad o – houslista Pavel Šporcl. – houslistovi Pavlu Šporclovi
- První – indoevropan – byli – chetita. První indoevropané byli chetité
- Husita – založili město Tábor. Husité

- O kterém – Miloš – mluvíš. Miloši
- Poslal dopis – Zdeněk Novák, prezident masaryk. Zděňku Novákovi a prezident Masarykovi.

Do 3. pádu:

- Pan Dítě – panu Dítěti
- Pan Stýblo – panu Stýblovi
- Pan Petrů – panu Petrů
- Do 7 pádu
 - o –pan Poupě – s panem POupětem
 - o Pan Vočadlo – s panem Vočadlem

Přejatá slova

- V dnešním – téma – budeme pokračovat. – tématu
- V –muzeum- je krásná výstava. .- muzeu
- S mnohými – idea – nesouhlasím. – ideami
- Z thoto – cyklus – jsem viděl jeden – cyklu
- Pořad byl věnován hudebním – génius. – géniům
- Mluvili jsme o -tabu- v dnešní společnosti. – tabu
- S tímto –apartmá- nejsme spokojeni. - apartmá
- Privoň si ke krásným – orchidea. – orchidejím
- Nevyrovnal jsem se s místním – klima. – klimatem
- Vědci dohalili nový typ – virus. – viru

Vlastní jména přejatá

- V roli – Achyles- ve filmu- Achyla
- Učili jsme se o – Pythagoras a Archimedes. – Pythagorovi a Archimedovi
- V dokumentu uvidíme – Nikaragua. – Nikaraguu
- Čtu Vojnu a mír od Lev Nikolajevič Tolstoj. – Lva Nikolajeviče Tostého
- Zajdeš k – Andrea. – Andrei?
- Mezi jižní – Korea- a Japonskem... - Koreou
- Byl překladatelem díla – Goethe- . – Goetheho

- 10metrové lano - 10m lano
- Uplaval 10 metrů - uplaval 10 m
- Měl 90 % úspěšnost - 90 procent

Skladba (syntax)

- Zkoumá stavbu souvětí a výstavbu souvislých textů
- 2 druhy skladby:
 - o Klasická skladba - popisuje základní skladební vztahy - větné členy, vztahy mezi nimi, rozdělení vět, odchylky od pravidelné větné skladby
 - o valenční skladba (schopnost vázat na sebe určité výrazy)
 - o Textová skladba (zkoumá syntaktické prostředky výstavby textu)
- Promluva
 - o Tvořeno minimálně jednou výpovědí
- Věta - základní forma výpovědi, každá věta má 4 fce: má fci významovou; každá věta má svou stránku mluvnickou; zvuková stránka; grafickou stránku (základem věty je sloveso v přísudku)
- Větný ekvivalent - nevětný útvar, chybí mu sloveso v určitém tvaru (jednočlenná věta neslovesná)
- Věta jednoduchá má vždy jedno sloveso v určitém tvaru
 - o Holá/rozvitá
- Souvětí - skládá se ze 2 nebo více vět - obsahuje více myšlenek
 - o Souřadné minimálně 2 VH a podřadné - pouze 1 VH a minimálně 1 VV

Věta jednoduchá

- Různé větné členy, které jsou v různém vztahu
- V syntaktických dvojicích je vždy 1 člen řídící a Jeden závislý

Syntaktické vztahy významové

- Přisuzování - predikace - mezi podmětem a přísudkem, formálně se vyjadřuje shodou v osobě a čísle
- Určování - determinace - existuje mezi ostatními větnými členy, člen závislý blíže určuje význam členu řídícího
- Přiřazování - koordinace - existuje mezi několikanásobnými větnými členy
- Přistavování - apozice -vztah široké totožnosti - jde o přístavky, kdy označíme jeden jev dvojím způsobem
 - Může mít různý význam - může hodnotit, může shrnovat, výčet

Formální vztahy

- Pataxe – vztah souřadící
 - Přemýkání – adjunkce
 - Shoda – kongruence
 - Řízenost - reakce
- Hypotaxe – vztah podřadící
- Shoda
 - Mezi předmětem a přísudkem
 - Mezi přívlastky
 - U doplňku shodného
- Řízenost
 - Většinou u předmětu
 - Člen řídící řídí pád daného větného členu
- Přemýkání
 - Hlavně u příslovečného určení, dále pak u přívlastku
 - Nezávisí na sobě pádově

Určování větných členů

- Podmět nemusí být vyjádřen prvním pádem, může být i druhým: Nebylo tam ani živáčka. Nebylo tam ani nohy. – prostě knižní výrazy
 - Vyjádřený Auto jelo, nevyjádřený Jelo, všeobecný Hlásili to, neurčitý Prší, Bylo nebylo
- Přísudek – nezávisí na jiném větném členu, shoduje se s podmětem, vyjadřuje děj/stav/přisuzování vlastnosti
 - Ptáme se: Co dělá
 - Vyjádřený:
 - Slovesný jednoduchý/složený
 - Slovesný jmenný
 - Neslovesný

Valenční teorie

- Valence = schopnost slov vázat na sebe významově těsně určité výrazy
 - Nejčastěji se vztahuje ke slovesům, ale i podstatná jména dějová
- Základová větná struktura
 - Minimální věta, která dává smysl a je mluvnicky správná
 - Základem je sloveso v určitém tvaru (fce přísudku) a patří sem podmět, a mouhou sem patřit i jiné větné členy (předmět, příslovečné určení)